

CAPVT XXVII.

In quo Matrimonialis contractus institutio atque essentia traduntur.

Matrimonii contractum instituit Deus ante Adami lapsum; quem in lege Mosaica confirmavit, atque in Evangelica probauit.

Cuius materia est mutuus nubentium externus consensus; qui tamen saltem implicet carnalem copulam.

Forma vero sunt haec verba: *accipio te in meam; accipio te in meum.*

Est igitur licita et honesta res, ac aliqua etiam ratione sub praecepto cadens; non tamen aliquem in Evangelii lege singulatim obligans.

Prioris propositionis primam partem haec momenta ostendunt. Primum: Deus est auctor eorum, ad quae natura sana et integra hominem inclinatur, quum sana natura Dei effectus sit: at natura eiusmodi hominem ad Matrimonium, vt in officium naturae est, inclinatur; scilicet ipsum inclinatur ad prolis generationem, nutritionem, educationem; quae quidem parentibus indissolubili vinculo non colligatis, quale ex Matrimonio oritur, fieri minime possunt: ergo.

Secundum: Deus primos parentes sexu diuersos creauit: at non ob alium finem quam ad prolis generationem, secundum illud Genesios cap. ii: *crescite, et multiplicamini*: ergo.

Tertium: statim post creationem arctissima eos societate coniunxit; quam de Eua loquens Adamus expressit sic: *hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea*: sed arctissima illa societas fuit Matrimonialis societas, vt etiam expressit Adamus ipse dicens: *quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne vna*: ergo.

Par-

Partem secundam haec suadent: iniunxit Deus, vt legimus Deuteronomii cap. xxv, fratri superstiti, vt in Matrimonium duceret uxorem a fratre sine liberis relictam. Deinde: Christus ipse a Iudaëis olim de repudio interrogatus, respondit, Deum ipsum auctorem esse maritalis coniunctionis, quae suo tempore a Iudaëis celebrabatur: ait siquidem: *quod ergo Deus coniunxit, homo non separet*: ergo.

Tertiae demum eiusdem propositionis partis hae sunt probationes. Principio, Ioannes in cap. ii. Euangelii narrat, Christum cum Matre ac Discipulis adfuisse nuptiis in Oppido Cana celebratis: eas igitur praesentia sua voluit probatas. Praeterea: Paullus in i. ad Timoth. 4, eos arguit, qui et tunc nuptias damnabant, et eas postea erant damnaturi: haec enim habet: *Spiritus autem manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam a Fide, attendentes spiritibus erroris prohibentium nubere, et.*

Priorem secundae propositionis partem sic suademus: consensus nubentium, dummodo sic fiat vt acceptetur, Matrimonii contractum intrinsece componit: est etiam actio, per quam nubentes propria corpora sibi inuicem tradunt, seu mutui iuris faciunt: est igitur illius matetis. Et quidem, si verbis aut signis quibusdam non exprimeretur consensus, nec cognosci, nec acceptari posset: quin et possent celebrari coniugia multarum leucarum distantia in contrahentibus non obstante; quum possent simul in nuptias consentire: quod non sine maximo Ecclesiae et Reipublicae detrimento fieret.

Eiusdem propositionis partem alteram haec probant: haud sufficit ad Matrimonii contractum consensus in indiuiduam perpetuamque cohabitationem: nihil enim vetat, quin frater et soror ex contractu perpetuo cohabitent, praestentque sibi obsequia rei familiari et carae amicitiae adnexa: requiritur igitur consensus in coniugalem vitae societatem: at ea coniugalis societas includit implicite mutuam corporum traditionem ad actum coniugalem exercendum, vbi eum alter a coniugibus exposcerit: ergo.

Asi necessum non est vt consensus eiusmodi pro obiecto expresse habeat carnalem copulam: valeret enim Matrimonium ab eo initum, qui dum libere profert verba, quibus consensus exprimitur, diceret interius, *nolo tradere meum corpus in ordine ad actum coniugalem*: vt docet Magister Sententiarum. (1)

Insuper, carnalis copula non est essentia contractus matrimonialis,

VI

(1) In iv. Dist. 27.

vt hisce verbis docet Chrysostomus : (2) » Matrimonium non facit » coitus, sed consensus : at neque ergo expressus in copulam consensuum illi contractui essentialis est.

Tertia propositio hanc habet probationem : ea certe est matrimonialis contractus forma, qua ille perficitur, materiam vndequaque determinando : at per verba illa, aut in mutis per signa verbis aequivalentia, perficitur matrimonialis contractus, illiusque materia plene determinatur ; dantur nimirum et acceptantur corpora coniugum in ordine ad actum coniugalem : ergo.

Quarta demum propositio sic quoad primam partem probatur : id ad quod natura ratione ducta inclinatur, quod insuper a Deo nedum probatur, sed et institutum est, licitum proculdubio ac honestum est : sed ad Matrimonii contractum natura ratione ducta inclinatur, illumque Deus et comprobauit, et instituit : ergo licita et honesta res est.

Deinde : Christus Dominus hunc contractum, quum dicto, tum facto comprobauit : dicto quidem ; nam vt legimus apud Matthaicum cap. xix. interrogatus, an liceret homini dimittere vxorem suam, haud respondit licere, vt respondere debuisset, si coniunctio viri cum vxore post peccatum illicita euasisset : sed confirmans diuinam institutionem Matrimonii, verbis Genesios cap. ii. expressam : *propter hoc, inquit, dimittet homo patrem et matrem, et adhaerebit vxori suae, concludit : quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.* Facto autem ; scilicet quum nuptiarum celebrationi interfuit : quod animaduertens Augustinus ait : (3) » quod Dominus inuitatus venit ad » nuptias ; etiam excepta mystica significatione, confirmare voluit » quod ipse fecit nuptias, « cer.

Practerea : Paulus in i. ad Corinth. cap. 7. scribit : » vxori vir » debitum reddat, similiter autem et vxor viro si non continent, nubant his autem qui Matrimonio iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus ; vxorem a viro non discedere » si autem acceperis vxorem, non peccasti, et si nupserit virgo, non » peccauit qui Matrimonio iungit virginem suam, non peccauit.

Accedit Patrum Traditio : haec enim habet Tertullianus : (4) » non tamen vt adcusanda caeditur sylua, nec vt damnanda secatur » seges, sed vt tempori suo parens. Sic et connubii res non vt mala

(2) Hom. xxxi. in Matth. (3) Tract. ix. in Ioan. (4) Cont. Marc. c. xxxi.

» securem, et falsem admittit sanctitatis, sed vt matura defungi, et » ipsi sanctitati reseruata, cui caedendo praestat et esse. « Et Augustinus : (5) » in nuptiis nuptialia bona diligantur, proles, fides, Sacramentum ; sed proles non vt nascatur tantum, verum etiam et re- » nascatur : nascitur namque ad poenam, nisi renascatur ad vitam. « Habet ibidem huius generis plurima.

Suffragatur ratio : honestum enim ac licitum medium illud est, quod necessarium est ad honestum finem debite adsequendum : atqui ad debitam naturae humanae propagationem, quae finis honestus est, necessarius est Matrimonii contractus, nempe viri et foeminae indissolubilis in hunc finem coniunctio : siquidem debita naturae humanae multiplicatio in eo solum consistit, quod ex viri et foeminae congressu proles generetur ; hoc enim modo multiplicatur brutorum natura : sed quod rationali modo multiplicatio illa fiat, scilicet, quod parentes dent proli non solum esse naturale, sed et rationis, inserendo in eis semina bonorum morum, pietatis, et religionis ; et proles timorem reuerentialem et obedientiam potius parentibus quam aliis exhibeant ; quae sane haud obtinerentur, si vagi parentes essent, nec Matrimonii contractu coniuncti. Hac ratione probat S. Thomas : (6) fornicationem, seu vagum concubitum malum ac prohibitum esse iure naturali.

Secunda propositionis pars vt demonstretur, ponendum primo loco est ; in mundi exordio, quando nempe multiplicandum erat genus humanum, obligasse omnes Matrimonii praecipitum : vt videtur adseri verbis illis Genes. i : *crescite, et multiplicamini, et replete terram* ; quibus inesse vim praecipiti censent Theologi non ignobiles, aliis contra tenentibus contineri in verbis illis benedictionem. Aperte tamen eiusmodi obligatio ex naturali iure ducitur, quum istud praescribat praecipitum conseruandi et propagandi genus humanum ; quae dum paucissimi homines erant, non potuit haberi nisi coniugii praecipito stante.

Deinde ponendum quoque, obligasse huiusmodi legem toto eo tempore quod proxime consequutum est vniuersale diluuium ; immo et quamdiu Dei populus exiguo clauderetur numero. Ast sufficienter illo populo propagato, non amplius tenebantur singuli ad Matrimonium contrahendum ; quemadmodum exempla Iosue, Eliae, Elisaei, Hieremiae ostendunt, qui omnes absque legis diuinae et na-

(5) Lib. de Nuptiis et Concup. cap. 17. (6) Secund. Sec. qu. cl. iv. art. 2.

turalis infuria coelibes et casti vixerunt, vt animaduertit Hieronymus. (7)

Quibus quidem positis hoc pacto euincitur adsertio: Christus continentiam commendans, vt legimus Matth. xix; inquit: »sunt Eunuchii, qui se ipsos castrauerunt propter Regnum Coelorum. Qui potest capere capiat.« Apostolus quoque in 1. ad Corinth. cap. 7. sic loquitur: »qui Matrimonio iungit virginem suam, bene facit; et qui non iungit, melius facit;« quibus verbis virginitatem Matrimonio praefert: ergo Christo ipso ac Paulo docentibus coniugii praeceptum in euangelica Lege non obligat aliquem in particulari.

Deinde: Patres virginitatem summopere commendantes, aperte tradunt, eiusmodi nuptiarum praeceptum singulos non obligare: equidem Nazianzenus edidit carmen egregium in laudem virginitatis: Ambrosius libros tres ad Marcellinam sororem suam misit, qui de eodem argumento agunt: Augustinus integrum librum de virginitatis laudibus conscripsit: eam etiam commendarunt alii Patres saepissime.

Itaque connubii praeceptum apud Christianos pro specie hominum conseruanda generale est; nec tamen quempiam in particulari ad illud seruandum obligat. Peculiariter tamen lege quadam naturae duplex genus hominum necesse est vt Matrimonium contrahant: quorum primum eorum est, qui quum adhuc nuptiarum potestatem habeant, consilium perpetuae continentiae capere non possunt: quum enim post peccatum Matrimonium habeat pro effectu mederi incontinentiae, hi, si alia via continentes esse non possunt, nubere debent, secundum illud Paulli praeceptum in 1. ad Corinth. cap. vii: »propter fornicationem autem vnusquisque suam vxorem habeat, et vnaquaeque suum virum habeat.« In altero genere sunt Reges ac Principes, eorumque filii atque filiae. His enim quandoque ob publicum religionis, vel pacis in regno bonum obligatio contrahendi Matrimonium incumbit: velut si ex caelibatu Regis, Reginae, aut filiorum periculum esset, ne eorum regnum aut principatus post eorum mortem ad haereticos transiret, aut infideles; vel alias in Republica bella, aliaue mala forent oritura.

COROLLARIUM.

Tres itaque ob fines Matrimonium diuina auctoritate statutum est. Primo quidem ob generis humani propagationem; deinde ad va-

(7) Lib. 1. adu. Iouinian.

gas libidines coercendas; tandemque, vt vxor sit in adiutorium familiae et domus. Tres istos iustarum nuptiarum fines ipsi Ethnici Philosophi agnouerunt, quemadmodum pluribus demonstrant Grotius et Puffendorfius. Vnde aptissime Matrimonium definiti solet: »viri et mulieris coniunctio indiuiduam vitae consuetudinem continens, aut saltem spectans.«

CAPVT XXVIII.

Argumenta quae dictis obstare videntur, expenduntur: memorato prius quodam Haereticorum errore.

Obuius sanè veterum Haereticorum, Saturnini praecipue, Marcionis, Tatiani, Manichaeorum, Encratarum, aliorumque error habetur, nuptias, vt ex se malas, damnantium; sive quia temporalia omnia, non a bono, sed a malo principio credebant; sive quia eo praetextu per promiscuas vagabantur libidines. Quem errorem, famiam sopitum, excitarunt denuo proximioribus seculis Adamus-Pastor, et David Georgius, volentes mulieres omnes esse communes. Argumenta quibus hanc haeresim communiri existimant, suo loco et ordine dabimus ac soluemus.

Priorem itaque propositionem haec oppugnant. Primum: contrariatur diuinae institutioni Matrimonii Patrum complurium auctoritas, adserentium, nullum omnino exitrisse matrimoniale contractum Adamum innocentem inter et Eua; nullumque futurum deinceps fuisse, si ipsi in gratia steterissent: ait enim Chrysostomus: (1) Dum in ea rerum conditione multiplicaturum humanum genus modo quodam nobis incognito. Augustinus credidit, (2) stantibus in innocentia primis Parentibus, nullos alios homines futuros esse. Et Damascenus voluit, (3) quod licet Adamus non cecidisset, futuri quidem fuissent homines per similem quandam modum, quo in paradiso primus Parens productus est: ex Patribus igitur haud instituit Deus in statu innocentiae matrimonialem vllum contractum.

Secundum: illicitum esse Matrimonium in noua Lege ex eo constat, quod illud ex indigentia tantum, seu venia, concedat Paullus, scribens 1. ad Corinth. vii: »hoc dico secundum indulgentiam, non Tom. IIII. Cccc »se-

(1) Hom. xviii. in Gen.

cap. 19.

(2) Lib. 1. de Gen. cont. Manich.

(3) Lib. 2. de Fide Orth. cap. 30.

»secundum imperium:« venia autem ex Augustino (4) non nisi peccati sit: non ergo Matrimonium probavit Christus.

Secundae propositioni haec contrariantur. Primum: potest esse Matrimonium absque coniugum consensu: quippe quod absque praeuio consensu vir et mulier mutuum habere possint potestatem in corpora relate ad actum coniugalem; Deo nimirum sic disponente, vt reuera visus est olim disposuisse, quum hisce verbis Oseae praescripserit, vt ad meretricem accederet, *vade, sume tibi uxorem fornicationis, et fac tibi filios fornicationis*: ergo.

Secundum: Principes possunt ciues compellere ad ineundos contractus, a quibus abhorrent quammaxime, quibusue nequaquam consentiunt: Ex. gr. ad vendendum frumentum annona premente, ad militandum etiam cum maximo vitae periculo: ergo inuitos quoque ciues possunt ad contractus matrimoniales compellere, si publicae paci aut incremento religionis expedierit.

Tertium: Innocentius Papa III. (5) sic loquitur: »Matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri et mulieris consensum, sed quantum ad Ecclesiam necessaria sunt verba consensum exprimentia:« ergo in foro externo tantum, non autem in foro conscientiae, requiritur consensus, qui signis exprimat.

Quartum: votum interius emissum inducit debitum in foro conscientiae, quamuis exterius expressum non fuerit: ergo et simile debitum importatur per Matrimonium, licet consensus interius latuerit.

Quintum: laudatus Pontifex Summus Innocentius III. (6) definit, Matrimonium inualide fuisse in foro conscientiae contractum a viro, qui vt muliere frueretur, dixerat: »te Ioannes desponsat, quum ipse Ioannes non vocaretur, sed finxit se vocari Ioannem, non credens esse coniugium, eo quod ipse non vocaretur hoc nomine.«

Sextum: apud Gratianum (7) Augustinus sic loquitur: »non est dubium illam mulierem non pertinere ad Matrimonium (hoc est, non fuisse cum ea verum initum Matrimonium) »cum qua docetur non fuisse commixtionem sexus:« habere igitur debet matrimonialis consensus expressum in copulam consensum.

Septimum: essentiale est Matrimonio, vt realem Christi cum hu-

(4) In lib. de Peccat. Orig. cap. xxxviii.

(5) Cap. *Fraternitati*.

(6) Lib. iv. Decret. cap. *Tua nos*.

(7) Cap. *Institutum* xxvii. qu. 2.

n. 39.

mana natura coniunctionem exhibeat: at haec non exhibetur absque carnali copula: sicut enim per copulam duo sunt in carne vna, seu vna caro, ita ex vnione duplicis in Christo naturae vna resultat persona: ergo.

Octauum: Deipara Virgo verum inuit cum Iosepho Matrimonium, vt docet S. Thomas, (8) post antiquos Patres: atqui Virgo Deipara ne implicite quidem vnquam in actum coniugalem consensit: ille enim consensus repugnat virginitalis voto, quod antea emiserat: ergo ne tacitus quidem in copulam consensus ad Matrimonium essentiam requiritur.

Postremam propositionem haec oppugnant. Primum: Matrimonium rem illicitam esse Scriptura testatur, scribit siquidem Paullus ad Romanos viii: »qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt:« quod de illis qui carnali Matrimonii vinculo iuncti sunt, exponit Hieronymus. (9) Insuper Matrimonium impedit, ac remouetur hominem a Coena coelestis Patrisfamilias, secundum illud Luc. xiv: »uxorem duxi, et ideo non possum venire:« ergo.

Secundum: Matrimonium multiplici titulo aduersatur rationi: nam primum, Matrimonio coniugati vehementi libidine vt plurimum ardescunt: proinde illis nuptiae occasio peccandi sunt. Praeterea vt continentia sint, non tamen coniugii opus absque libidine exercent. Insuper, nuptiae causa peccati originalis sunt, quod generatione carnali contrahitur: ideoque aut malae sunt, vt aiebant Manichaei et Encratitae; aut Adae posteris non contrahunt peccatum originale, vt dogmatizabant Coelestinus et Pelagius. Similiter, si Matrimonium in hoc statu in remedium incontinentiae incurdum est, qui eo vtuntur, saltem venialiter peccant, quum ipsam incontinentiam expleant. Ad haec: nequit esse omnino innoxium, quod in lege veteri explabatur purificatione. Postremo: si coniugii opus potest sine culpa esse, peccat homo de actu illo verecundatur? Nemo enim verecundatur nisi de re turpi.

Tertium: videtur Matrimonium fuisse omnibus a Deo praeceptum verbis illis Gen. cap. 1: »crescite, et multiplicamini, et replete terram.« Quibus verbis contineri praeceptum, docet S. Thomas: (10) igitur Matrimonium cadit sub praecepto, quo omnes omnino adstringuntur.

Cccc 2

Quar-

(8) III. Part. qu. xxviii. art. 4.

(9) Lib. ii. contra Iouinian.

(10) In Supp. qu. xli. art. 2. ad 1.

Quartum : Apostolus in 1. ad Corinth. 7. sic loquitur : » si non se continent, nubant ; melius enim est nubere quam vri : « atqui nemo potest certo scire, an habeat continentiae donum ; immo quibusdam vix est possibile contineri : ergo.

Quintum : euenire potest casus, quod omnes velint a coniugio abstinere ; sed tunc mundus periret : ergo.

Haud tamen difficile est omnia haec dissoluere. Itaque primum argumentum aduersus primam adsertionem productum, hanc habet solutionem : reapse laudatos in argumento Patres id quod obicitur, propugnantur : verum contraria est aliorum omnium sententia vnanimis, quam et Augustinus, retractata priore, in posterioribus suis libris, scilicet in xiv. de Ciuit. Dei, (11) et in 1. Retract. (12) constanter adseruit. Nec sunt alicuius momenti rationes, quibus in suae opinionis defensionem vrebantur illi Patres. Primo siquidem, haud fuisset inconueniens, vt existimant ; quod per commixtionem coniugum violata fuisset virginitas sancta secundum integritatem materni vteri. Deinde dici cum Augustino potest, (13) futuram fuisse in foeminis parientibus vteri materni relaxationem absque carnae integritatis detrimento. Insuper libido, quae nunc actum coniugalem comitatur, non extirpisset in Adamo, aut eius posteris innocentibus : est etenim poena peccati.

Ad secundum respondet Augustinus scribens : (14) » non nuptias, sed illum concubitum secundum veniam concedit, qui fit per incontinentiam, non sola causa procreandi, et aliquando nulla causa procreandi ; quem nuptiae non fieri cogunt, sed ignosci imperant. «

Ad primum eorum, quae aduersus secundam adsertionem fuerit obiecta, respondemus : eo in casu factam viro potestatem accedendi ad mulierem, efficere quidem ne peccet, at non constituere Matrimonium. Porro Deum eam potestatem aliquando fecisse colligi ex Oeseae exemplo non potest : quum enim omnia suauiter disponat, verisimile est ipsum, quum Prophetarum, tum meretricis animos inclinasse, vt autem copulam in Matrimonium consentirent. Neque obstat, quod filios ex ea procreatos fornicationis filios Scriptura adpelleret ; siquidem nomen illud sortiti sunt ex turpitudine, qua mater sorduebat, antequam cum Propheta nuberet.

Ad secundum dicendum : eo sensu posse Principes compellere

(11) Cap. xxxv.

(12) Cap. x. xiii. et xix.

(13) Lib. xiv. de Ciuit. Dei cap. 26.

(14) In lib. de Bon. Coniug. cap. 10.

ciues ad Matrimonium, quod possint imperare vt in illud consentiant quemadmodum in casu argumenti iubere possunt, vt in frumenti venditionem consentiant, seu vt inean venditionis contractum ; quem tamen, sublato Principis mandato, inire detrectarent.

Tertii illatio neganda est ; quoniam vbi Innocentius definit, quantum ad Ecclesiam requiri verba, quae internum consensum expriment, de iis agit, qui loqui possunt, atque praeter nutus et signa, verba ab Ecclesia requiri ; ne scilicet derur locus litibus, quae ex signis, alioquin acquiuocis, oriri possent. Eum vero esse Innocentii sensum colligitur ex his quae subiungit : *nam surdi et muti possunt contrahere Matrimonium per consensum mutuum sine verbis, scilicet per nutus.*

Et quarti etiam illatio neganda est : quia Deus, cui corda patent, acceptat votum interius emissum : at homines, qui exteriora tantum vident, consensum, qui mere internus est, acceptare non possunt.

Ad quintum respondetur : in adolescente, de quo consultus fuerat Innocentius Papa III, non fuisse consensum in verba contractum matrimonialem exprimentia : credebatur enim adolescens ille matrimonialem contractum non exprimi per verba quae ab ipso proferebantur, immo contrarium arbitrabatur : vnde mirandum non est, quod inualide contraxerit.

Sextum sic dissoluitur : Gratianus immerito adscribit Augustino memoratum textum. Verum cuiuscumque textus ille sit, hoc vnum docet, mulierem de qua loquitur, non pertinere ad Matrimonium sumtum secundum accidentalem perfectionem in prolis generatione positam, tametsi pertineat ad Matrimonium penes id quod essentiali ipsi est, nempe mutuum coniugium in corpora potestatem.

Septimum duplici hac via enodatur. Prima : persuasum esse pluribus post S. Thomam Theologis Mariam non emisisse absolutum votum virginitatis, antequam Iosepho tradita in Matrimonium fuisset, sed postea tantum ; et quidem de illius consensu. Secunda via est : Auctores quibus placet, absolutum B. Mariae votum praecessisse illius Matrimonium, contendunt, Virginem Beatissimam per reuelationem didicisse, Iosephum Sponsum numquam ab ea petiturum coniugale debitum ; sed quia, vt scribit Augustinus ; (15) hoc Israhelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro iusto, non

vio-

(15) In lib. de S. Virginitate cap. 4.

»violenter ablaturo, sed potius contra violenter custodituro quod illa iam vouerat.«

Primum tertii ordinis soluitur dicendo: Paulum loqui de illis, qui in carne secundum carnem viuunt, non secundum spiritum: nempe de illis qui coniugali copulae nimium indulgentes, de iis quae spiritus sunt, non cogitant. Atque de eiusmodi loquitur Hieronymus: nimirum de iis, qui *seruiunt coniugali officio*: aliud siquidem est officio coniugali vri, aliud ei seruire.

Deinde: dictum ab Apostolo est remorari hominem per Matrimonium a Coena Patrisfamilias ob impedimenta, quibus coniugati saepe abstrahuntur a rerum diuinarum cogitatione: etenim vt in 1. ad Corinth. loquitur: »qui . . . cum vxore est, sollicitus est quae sunt mundi, quomodo placeat vxori, et diuisus est.« Quod tamen non fit coniugii vitio.

At Dauid verbis illis intellexit iniquitatem et peccatum, non quidem matris concipientis, aut Patris generantis, sed eius qui concipitur, quoniam in originali peccato concipitur: vt intellexere Concilia et Patres: qui si quando etiam de Parentum iniquitate et peccato exposuerunt, peccatum pro concupiscentia sumserunt; quo sensu acceptum fuisse a Paulo exponit Synodus Tridentina. (16)

Secundum argumentum facillime diluitur. Ad primum quidem dicimus: in iis qui vehementiori libidine ardent, nuptias potius esse repagulum, ne labantur in fornicationes et impudicitias alias mortifera culpa, quam cupiditatis effrenis explendae incentiuum: hinc si quis intemperantiam non cohibens, muliere sibi nupta abutatur, id coniugum incontinentiae, non autem honestati nuptiarum adscribendum esse.

Secundo reponimus: longe aliud esse vri coniugio cum delectatione carnali, *propter officium vitae*, aliud id agere *propter seruitutem concupiscentiae*: illud sane, non istud proprium nuptiarum est.

Tertium sic solutum esto ex alibi dictis: nuptiae ad generationem tantum et ad naturae humanae propagationem fuisse institutas, proindeque earum finem bonum esse. Quid vero si generatione contrahitur peccatum originale? In causa est voluntaria primi hominis transgressio, neutiquam nuptiae.

Soluitur et hoc pacto quod sequitur: nam nuptiarum finis filiorum

(16) Sess. v. Can. 5.

rum procreatio est, non incontinentia; licet coniugatorum incontinentia veniam aliquam atque indulgentiam habeat.

Illud autem quod additum fuit, Augustinus soluit dicens: (17) in veteri Lege fuisse multa Sacramenta et umbras futurorum; et in semine, *quod est quaedam materialis informitas*, significatam fuisse *vitam informem et ineruditam, quam oporteat doctrinae forma et eruditione mundari*: atque in huius rei signum praeceptam purificationem fuisse post seminis emissionem.

Postremum sic S. Thomas diluit: (18) »turpitudine illa, quae semper est in actu matrimoniali, et erubescitiam facit, est turpitudine poenae, et non culpae; quia de quolibet defectu homo naturaliter erubescit.«

Ad tertium argumentum dicimus ex S. Thoma: (19) allata verba, si praeceptum contineant, non tamen tale illud est, quod obliget *unumquemque, nisi illo tempore quo paucitas hominum exigebat, et quilibet generationi vacaret*. Ast communiter dicitur, eiusmodi verba non continere praeceptum, quum bestiis etiam dicta sint; quae sane incapaces praecepti sunt.

Quarti responsio est: necessarium non esse, vt quis continentiam profiteatur, scire se continentiae donum habere; sed satis esse, vt sciat hoc esse in potestate hominis diuina excitati gratia atque adiuti; Deumque illud recte petentibus non denegare, neque pati, vt supra id quod possumus, tentemur, vt docet Synodus Tridentina. (20) Locus autem Apostoli probat, eos qui adhuc liberi sunt, nec alia via continere se possunt, teneri quaerere per Matrimonium suae incontinentiae remedium.

Quantum tandem multiplicem solutionem habet. Primam offert Hieronymus Ioviniano respondens: »noli metuere, ne omnes virgines fiant. Difficilis res est virginitas: et ideo rara, quia difficilis.« Secunda est Augustini scribentis: (21) »noui quid murmurent. Quid si, inquiunt, omnes homines velint ab omni concubitu continere, vnde subsistet genus humanum? Qui quidem instantiae respondet: »viam omnes hoc vellent, dumtaxat in charitate ac corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta: multo citius Dei ciuitas compleretur, et acceleraretur terminus seculi. Quid enim aliud hortari

(17) Lib. de Bon. Coniug. cap. 20.

(18) In Supp. qu. XLIX. art. 4. ad 4.

(19) Ibid. qu. XXI. art. 2. ad 1.

(20) Sess. xxiv. Can. 9.

(21) Lib. de Bon. Coniug. cap. 10.

»adparet Apostolum, quum ait: vellem omnes esse sicut me ipsum?
 »... Vnde mihi videtur hoc tempore solos eos, qui non se con-
 »tinent, coniugari oportere.« Censet igitur Augustinus, haud euen-
 »turum propositum casum, nisi quum adueniet finis mundi, et elec-
 »torum numerus fuerit completus. Aliam etiam solutionem tradit S.
 Thomas. (22)

CAPVT XXIX.

De Matrimonio ad Sacramenti dignitate eucto.

Euangelicae Legis Matrimonium veri nominis Sacra-
 mentum est.

Probant nonnulli stabilitam propositionem hac Apostoli sententia ad
 Ephesios v: »Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in
 »Christo, et in Ecclesia: necnon et verbis illis, quae ibi etiam pro-
 »ferunt: »viri diligite vxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam,
 »et se ipsum tradidit pro ea.« Probant alii ex verbis illis eiusdem
 Pauli in i. ad Timoth. 2: »saluabitur autem (mulier) per filiorum
 »generationem, si permanserit in fide, et dilectione, et sanctifica-
 »tione cum sobrietate.« Alii tandem ex alia Apostoli sententia in i.
 ad Corinth. 7: »vnusquisque donum suum habet ex Deo, vnus qui-
 »dem sic, alius autem sic.«

Verum haud efficaciter ex adductis testimoniis illam probari exis-
 timant alii: quod sentiunt Estius (1) ac Iueninus; (2) licet ad Sa-
 cramenti gratiam Paulus respexerit: vnde nec Catechismus ad Pa-
 rochos, nec Concilium Tridentinum illis testimoniis vtuntur, dum
 in Sacramenti huius doctrina tradenda versantur. Adhibet quippe Sa-
 cra Synodus caput v. Epistolae ad Ephesios, vt probeat Christum gra-
 tiam, quae coniuges sanctificat, nobis sua Passione fuisse promeri-
 tum, sed non dicit Apostolum innuere gratiam illam per Matrimo-
 nium produci, vt ex ipsius Tridentinae Synodi verbis constat. (3)

Itaque ex vniuersali Ecclesiae Traditione apertius propositio de-
 monstrabitur sub hac forma: constans est et vnanimis Patrum doc-
 trina, Christum quum adfuit nuptiis, quae Ioan. cap. ii. in Cana ce-
 le-

(22) Quaest. xli. Supp. art. 2. ad 4.
 (1) In iv. Dist. 26.

(2) Dissert. xi. qu. i. cap. 2.
 (3) Sess. xxiv.

lebratae referuntur, Matrimonium benedixisse, seu vt hominem, be-
 ne eis peccatum fuisse, et vt Deum ipsi gratiam adiunxisse: scribit
 siquidem Cyrillus Alexandrinus: (4) »Christum sanctificasse coniu-
 »gium, et gratiam nuptiis praeparasse, vt aditus hominum in hac
 »vita benediceretur.« Eam quoque benedictionem recenset Epipha-
 »nius, (5) vbi haec habet: »quomodo enim non erunt venerabiles
 »nuptiae, et in Deo habentes regnum coelorum, quum vocatus sit
 »Saluator ipse ad nuptias, vt nuptias benediceret.« Augustinus tan-
 dem plurima scribit, quibus catholica veritas demonstratur. Non semel
 de bono coniugali loquens, Matrimonium vocat Sacramenti nomi-
 ne: ait siquidem: (6) »propterea Sacramentum nuptiarum tem-
 »poris nostri sic ad vnum virum et vnam vxorem redactum est. . . .
 »Sacramentum nuptiarum singularum temporis nostri significat vni-
 »tatem omnium nostrum subiectam Deo futuram in vna coelesti ci-
 »uitate.«

Accedunt Ecclesiasticae definitiones. Ac missis Conciliis Vero-
 nensi ac Lateranensi, Synodus Constantiensis tanquam certum sup-
 positum esse nouae legis Sacramenta, proindeque Matrimonium
 iis accenseri. Concilium itidem Florentinum et Eugenius IV. in Ar-
 menorum instructione Matrimonium numerant inter septem nouae
 legis Sacramenta, ac de singulis decernunt, quod gratiam contineant,
 eamque eo, quo par est, modo dispositis conferant. Postremo: Sy-
 nodus Tridentina, praeter alia plurima, hoc etiam momentum ex-
 hibet, definiens: (7) »si quis dixerit, Matrimonium non esse vere
 »et proprie vnum ex septem Legis euangelicae Sacramentis a Chris-
 »to Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inuentum,
 »neque gratiam conferre; anathema sit.«

APPENDIX.

Quandonam vero Matrimonii Sacramentum Christus instituerit,
 non nisi probabiliter constitui potest. Ac quidem tunc illud instituis-
 se, eique vim gratiae operatricem contulisse, probabilius iudicamus,
 quum Matth. xix. dixit: »iam non sunt duo, sed vna caro: quod
 »ergo Deus coniunxit, homo non separet.« Quibus sane verbis et
 dignitatem et indissolubilitatem ei contulit, seu verius restituit Matrimo-
 nio, quae Matrimonio in ratione Sacramenti sunt essentialia. Ast

Tom. III.

Dddd

pro;

(4) Lib. ii. in Ioan. cap. 22,
 (5) Haer. lxxvii.

(6) Cap. xviii.
 (7) Sess. vii. Can. 1.

probabile quoque censemus, insitutum tunc, vel saltem praesignatum fuisse, quando Christus Ioannis II. praesentia sua nuptiis interfuit, eis benedixit, easque primo suorum miraculorum illustrauit. Hinc Cyrillus (8) Christum ad nuptias profectum dicit: »vt natiuitatis nostrae principium, quantum ad carnem attinet, hoc est »Matrimonium, sanctificaret.«

CAPVT XXX.

Haeticorum errorem prodit, argumentaque dispellit.

Negarunt Matrimonium esse nouae legis Sacramentum Haeretici omnes, qui quondam diuinam nuptiarum institutionem inficiati sunt, quos inter praecipue numerantur Armeni. Inter eos vero, qui ipsas nuptias a Deo institutas fuisse confessi sunt, nonnulli proximioribus seculis contenderunt eas non esse Sacramentum etiam late sumtum. Adserunt alii contineri quidem illis aliquid Mysteriorum, sed adnexam eisdem non esse gratiae promissionem, proindeque non esse illas veri nominis Sacramentum. Vtrumque illum errorem propugnant Lutherus (1) et Caluinus: (2) qui et docuit, Sacramenti rationem non magis Matrimonio conuenire, quam agriculturae, aut sutoriae arti.

Quibus vero argumentis error hic communiti videtur? His scilicet. Primum: constans semper non fuit Traditio, quod Matrimonium sit Sacramentum nouae legis: nam Magister Sententiarum, seculo XII. labente, negauit eo gratiam sanctificantem produci: scribit nempe: (3) »alia remedia contra peccatum praebent, et gratiam adiutricem conferunt, vt Baptismus; alia in remedium tantum sunt, vt coniugium; alia gratia et virtute nos fulciunt, vt »Eucharistia et Ordo.« Ac S. Thomas in sententias scribens, vertitur quidem Dogma quo docetur Matrimonium esse proprie dictum Sacramentum nouae legis, sed tantum vt opinionem probabiliorum negatiua. Durandus quoque conceptis terminis negat Matrimonium esse nouae legis Sacramentum.

Secundum: in Matrimonio desiderantur quandoque illa tria, quae ad

(8) Lib. II. in Ioan.

(1) Lib. de Capt. Babyl. cap. de Matrim.

(2) Lib. IV. Instit. cap. 19.

(3) Lib. IV. Sent. dist. 2.

ad Sacramentum constituendum a Catholicis requiruntur; scilicet, materia, forma, et intentio: etenim Matrimonium contrahitur solo viri mulierisque consensu, nullo elemento, nullo materiali signo adhibito: interdum etiam inuit per nutus, nulla facta verborum expressione; ac licet contrahatur absque intentione faciendi quod facit Ecclesia Christi, ratum tamen erit atque firmissimum. Praeterea, interdum ab Ecclesia mutantur, quae ad Matrimonii substantiam pertinent; quum Ecclesiae definitionibus irrita sint coniugia clandestina, vt et quae in certo consanguinitatis gradu contrahuntur: ergo.

Tertium: Matrimonium nullam producit gratiam: nam si gratia Matrimonio conferretur, pactum quod de dote a contrahentibus inuit, simoniacum foret; quemadmodum simoniacum est si quod in reliquis Sacramentis interueniat. Deinde: a Sacramento eiusque gratia nemo est repellendus; quum tamen a contrahendo Matrimonio Ecclesia sacras Virgines, Monachos, sacrisque Ordinationibus inuitos repellat. Praeterea: Matrimonium non confert primam gratiam, quum non sit Sacramentum mortuorum; neque secundam, seu gratiae augmentum; alioquin Matrimonium excellentius esset continentia, quum haec nullam omnino gratiam conferat: non ergo est veri nominis Sacramentum.

Quartum: vnum Sacramentum haud pugnat cum alio: at Matrimonium cum Sacerdotio secundum Catholicos pugnat: ergo vel Sacerdotium, vel Matrimonium Sacramentum non est.

Quintum: habet Sacramentum ex diuina institutione Christi supernaturalem significationem: sed Matrimonium significationem solum humanam et naturalem habet: neque enim Christianorum Matrimonium a Matrimonio differt Ethnicorum: ergo.

Sextum: Sacramenta gratiam conferunt dum perficiuntur: at Matrimonium non illam causat dum carnalis copula exercetur, qua perficitur: ergo.

Sed in promptu est horum solutio. Ad primum igitur respondendum: seculis quibus laudati Auctores scripserunt, credidisse Ecclesiam Matrimonium esse nouae legis Sacramentum ex Traditione, non quidem explicita, sed implicita tantum, quam postea clare, quum Florentina, tum Tridentina Synodus explicuere: adeo vt quod defectu explicitae definitionis Articulus Fidei non erat, accedente deinceps ea explicita definitione tanquam Fidei articulus propositum fuit,

Secundi solutio est : ea Matrimonia , quae ubi non obtiner disciplina a Tridentino inuicta , aut nunc fiunt , aut olim facta sunt absque debitis materia , forma , atque intentione , fuisse quidem ciuiles contractus , qui nexum parerent indissolubilem , non ita fuisse Sacramenta , quae gratiam conferrent : sunt enim materia huiusce Sacramenti contrahentium actus signis exterioribus expressi , quibus ministri intentio accedat opus est vt Sacramentum habeatur. Neque vero Ecclesia damnans clandestina coniugia Matrimoniique impedimenta statuens , Sacramenti substantiam immutauit , sed declarauit ac determinauit , quid opus sit , vt contractus sint rati , et personae legitime contrahant ; quod forsitan enodatus infra dicitur.

Ad tertium dicendum ex S. Thoma : (4) »Matrimonium non solum est Ecclesiae Sacramentum , sed etiam naturae officium : et ideo »dare pecuniam pro Matrimonio , in quantum est naturae officium , (seu contractus a natura institutus) »licitum est ; in quantum vero »est Ecclesiae Sacramentum , est illicitum.«

Quod insuper additum fuit sic explicatur : qui ab Ecclesia a coniugiis arcentur , non ideo arcentur , quod Matrimonii Sacramentum gratiam non conferat , sed quia vt in officium naturae est , secum adfert impedimenta Dominum obsecrandi , rerumque terrenalium curam atque sollicitudinem : illi insuper , qui monasticam et clericalem vitam eligunt , ea gratia non indigent , quae coniugibus conferunt ad Matrimonii onera pie sancteque obeunda.

Postremum verbo soluitur : Matrimonium , sicut et cetera quae dicuntur viuorum Sacramenta , per se secundam gratiam producere , per accidens vero primam : nec inde arguitur tamen Matrimonium Coelibatu excellentius esse : aliud quippe est statum cum statu comparare , aliud statum cum Sacramento : vnde continentiae status perfectior est statu Matrimonii ; maioris nimirum gratiae et meriti , dicente Paulo in 1. ad Corinth. 7 : »qui nubit , bene facit ; et qui non »nubit , melius facit.«

Quarti argumenti hoc esto responsum : opponitur Matrimonium Sacerdotio , non vi Sacramenti certe , sed statuti Ecclesiae Latinae requirentis continentiae statum ad decentius tractanda sacra ; status enim et vsus coniugii maximum Sacerdotalibus functionibus impedimentum adfert , secundum illud Apostoli dictum 1. ad Corinth. 7 : »qui

»AU-

(4) Sec. Secund. quaest. C. art. 2. ad 6.

»autem cum vxore est , sollicitus est quae sunt mundi ; quomodo »placeat vxori , et diuisus est.«

Quantum verissimum censemus , spectata tantum in Matrimonio contractus humani ratione ; sic enim significat vnice vnionem maris et foeminae ad generandum prolem ; in quo Christianorum Matrimonium cum Matrimonio Ethnicorum conuenit : ceterum habet insuper Christianorum Matrimonium rationem expressioris significationis coniunctionis Christi cum Ecclesia , quae supernaturalis est , quaeque omnimodam animorum indissolubilitatem significat ac efficit , quam non habet Ethnicorum Matrimonium.

Sextum hanc habet intelligentiam : conferunt Sacramenta gratiam , dum perficiuntur in suis intrinsicis , nempe dum ponitur materia et forma : copula autem carnalis , etsi dicatur Matrimonii consummatio , illud tamen non perficit intrinsece et essentialiter : vt enim ex dictis constat , verus est contractus , verumque Sacramentum , tamen si copula non sequatur : sed dicitur tantummodo consummatio , quoniam reddit Matrimonium amplius indissolubile ; perfectiusque significat coniunctionem Christi cum Ecclesia.

CAPVT XXXI.

Huius Sacramenti materiam , formam , atque Ministrum designat.

Est materia Sacramenti Matrimonii legitimus contractus ciuilis.

Forma vero haec , aut similia verba : *ego vos in Matrimonium coniungo* , cet.

Minister tandem solus Sacerdos.

Prima propositio sic breuiter euincitur : S. Thomas in Sententias scribens , (1) sic loquitur : »Sacramentum Matrimonii perficitur per »actum eius , qui Sacramento illo vtitur , sicut Poenitentia ; et ideo »sicut Poenitentia non habet aliam materiam nisi ipsos actus sensus »subiectos , qui sunt loco materialis elementa ; ita est de Matrimonio.«

Et

(1) In 17. Dist. 26.

Et in Summa Theologica : (2) » in aliis autem Sacramentis, quae habent effectum correspondentem humanis actibus, ipsi actus humani sunt loco materiae, ut accidit in Poenitentia et Matrimonio. « Ex quibus haec exurgit ratio : legitimus contractus ciuillis constat ex actibus, quibus contrahentes mutuum secundum leges in nuptias consensum expriment : atqui si actus sunt materia ex qua constat Matrimonii Sacramentum : siquidem id haberetur materiae loco quod accedente forma gratiam producit, sic autem se habere actus, quibus contrahentes mutuum secundum leges in nuptias consensum expriment, euincitur ex eo, quod sese habeant in Sacramento Matrimonii sicut actus poenitentis in Sacramento Poenitentiae : ergo.

Secundam propositionem haec probant. Primo quidem, ea est Sacramenti forma, quae primarium illius effectum exprimit : atqui sic se habent Sacerdotis verba ; nam clare expriment spiritualem nexum ex Matrimonio resultantem ; adeo ut eorum sensus sit : » ego Sacramentum coniunctionis vobis impertior, et quantum quidem in me est, ex potestate mihi concessa, non solum corpore, sed et animo vos coniungo : « ergo.

Deinde : Concilium Coloniense, anno 1536 habitum, aperte huius sententiae fauet, haec proferens : (3) » quod Sacramentum, si quis, sicut decet acceperit, accedente Sacerdotali precatione, confert donum Spiritus, quo vir diligat uxorem amore casto, sicut Christus dilexit Ecclesiam ; mulier vicisim propter Christum amet, reuereturque virum suum ut Dominum ; vterque liberos, si dentur, summa cura instituant ad christianam pietatem. «

Huc adduci possent nonnulla Concilii Tridentini loca, argumenta etiam omnia, quibus mox probabitur Matrimonii ministerium esse Sacerdotem.

Tertia propositio probatur a Cl. Theologis Melchioro Cano, Syluio, ac Estio, his argumentis. Primum : Concilium Carthaginense IV. (4) praescribit, ut Sponsus et Sponsa a Sacerdote benedicantur. Idem iniungit Epistola Decretalis Euaristo Papae adscripta ; meminit et illius Siricius Papa. (5) Atque eiusmodi benedictionem esse essentiali Sacramento ex eo constat, quod Patres gratiae sanctificantis productionem eidem adscripterint ; vixque, si accidentaliter ceremonia

(2) III. Part. qu. lxxxiv. art. 1.
ad 1.

(3) Part. 7. cap. 49.

(4) Can. xliii.

(5) Epist. 1. cap. 4.

rc-

reputetur, ostendi poterit contra Sectarios Matrimonium esse proprium nouae legis Sacramentum.

Secundum : Sacra Synodus Tridentina haec habet : (6) » Parochus, viro et muliere interrogatis, et eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat : ego vos in Matrimonium coniungo, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti : vel aliis vtatur verbis iuxta receptum vnuscuusque prouinciae ritum. « Ex quibus Concilii verbis haec eruitur argumentatio : id efficit Parochus, quod verbis quae profert, se efficere adserit, alioquin falsum enuntiaret : atqui adfirmat se virum et mulierem coniungere in Matrimonium, quatenus Sacramentum est ; siquidem quum iam per mutuum consensum initus sit contractus Matrimonii, non potest Sacerdos partes coniungere in Matrimonium, prout est contractus : ergo.

Tertium : ex Conciliis Prouincialibus, quae paulo ante, et immediate post Tridentinam generalem Synodum celebrata sunt, hoc habet Coloniense, anni 1536 in Matrimonio » accedente Sacerdotali precatione dari donum Spiritus, quo vir diligat uxorem amore casto, « cet. Habent similia Concilium Cameracense anni 1567. (7) S. Carolus in Actis Ecclesiae Mediolanensis : (8) antiqui insuper ac recentes libri Rituales ; praecipue Sacerdotale Romanum, quod anno 1494. collegit Albertus Castellanus ex Praedicatorum Ordine, et Manuale Ipreense anno 1576 collectum.

Accedunt argumenta e ratione ducta ; nempe : si Sacerdos non sit minister Sacramenti Matrimonii, id officii necessario contrahentibus competet : at contrahentibus competere nequit ; equidem si competet, dicendum primo foret, aliquod Sacramentum esse a cuius dispensatione iure diuino excluduntur ii, quos Apostolus Mysteriorum Dei dispensatores vocat ; dein et dicendum esset, coniugii formam, si in mutis, ut plerumque aduersarij supponunt, sit Sacramentum, positam esse in verbis, quae tamen expresse ad cuiuslibet Sacramenti valorem Eugenius Papa IV. requirit in Decreto pro Armenorum instructione : immo concludi poterit ipsam carnalem copulam ante Concilii Tridentini tempora, quin et hac quoque aetate, vbi Concilium illud non est promulgatum, fuisse ac esse Sacramenti Matrimonii formam, vbi nimirum per subsequentem copulam sponsalia transibant, vel adhuc in Matrimonium transeunt : ea enim

co-

(6) Sess. xxiv. cap. 1. (7) Cap. 1. de Matrim. (8) Part. iv. §. 1.

copula sufficiens erat praeteriti ac praesentis consensus testimonium: id vero perquam absurdum esse intelligitur ex Augustino dicente: »Sacramentorum formas castissimas esse, nonnihilque Mysterii continere.«

Sed et dicendum tandem foret; conferri, vt plurimum, Sacramentum Matrimonii absque intentione faciendi quod facit Ecclesia: nam paucos ex his qui contrahunt, reperire est, qui comparti Sacramentum conferre proponat: praesertim quum Ecclesia nullibi Parochos moneat vt fideles doceant, requiri in eis, quum nuptias contrahunt, intentionem huiusmodi.

Addendum his probationibus, Romanos Pontifices nostrae sententiae in praxi adhaesisse visos esse, quum Catholicos dispensarunt, vt cum haereticis nubere: etenim si contrahentes sint Matrimonii Sacramenti ministri, pars catholica conferet Sacramentum parti haereticae; quamuis adserat pars haeretica se suam amare haeresim; ipsaque catholica pars ab haeretica Sacramentum recipiet: quod quidem, etiam dispensatione Pontificia stante, illicitum prorsus est, quum veritum iure Diuino sit dare sanctum canibus, aut ab eis, citra extremam necessitatem, accipere: contra, si Sacerdos sit minister Sacramenti Matrimonii, haud difficile intelligitur, dispensationes illas neutiquam cum iure Diuino pugnare; quippe quae vbi citra Sacerdotis ministerium pars catholica cum haeretica nubet, nec dabit, nec recipiet Sacramentum proprie dictum, seu quod gratiam conferat, sed merum naturalem ac ciuilem inibit contractum.

CAPVT XXXII.

Theologorum ex opposito sententiarum argumentis occurrit.

Ac duae quidem priores adsertiones nuper firmatae nullo sane argumento oppugnari valent, quod alicuius robotis sit: quae enim nonnulli obiciunt, quum ex eo, quod in noua Lege Matrimonium valere non possit tanquam contractus ciuilis, quin valeat etiam tanquam Sacramentum proprie dictum; quum ex Eugenii Papae IV. Decreto pro Armenis instruendis, atque ex Tridentinorum Patrum doctrinas aptissime ex his soluentur, quae in soluendis argumentationibus aduersus tertiam propositionem mox producendis dicenda multis erunt: si prius tamen nonnihil de opinione contradicente historice dixerimus.

Haud

Haud diffitebimur quidem Theologorum fere omnium antiquorum sententiam fuisse, ministros huius Sacramenti esse contrahentes, Sacerdotis vero benedictionem verbaque esse sacramentale quoddam, ritumque ad Sacramenti substantiam minime pertinentem; vno forsitan ex antiquioribus excepto, scilicet Guillelmo Parisiensi, qui non tantum requiri ad hoc Sacramentum dixerit, vt nuptialis benedictio non contemnatur, sed et aperte negauerit, Matrimonium veri nominis Sacramentum esse, atque sacramentalem virtutem habere, nisi Sacerdotali ministerio fuerit consecratum. Ast S. Thomam velut huius opinionis egregium Patronum vociferari, haud patienter ferre possumus; quinimo contrarium euincere posse speramus, dum ad argumentorum enodationem ventum erit.

Itaque hoc tantum hic aduersarios, siue Theologi illi sint, siue Canonistae, admonere necessum ducimus, vt sapientissimum Pontificem Benedictum XIV legant, (1) vbi hanc versat controuersiam, quo temperiores in censuris theologicis ferendis fiant, atque amplius obstrepere, reclamare, et tumultu omnia miscere non audeant; sed argumentationes suas pacate prudenterque producere.

Haec vero sunt potissima eorum momenta. Primum: Sacerdos non est secundarum nuptiarum minister: vetatur nimirum in Concilio Neocaesariensi ne iis se praesentem sistat: (2) at secundae nuptiae sunt proprie dictum Sacramentum: ergo.

Secundum: Innocentius Papa III (3) declarat, Matrimonium quod infideles inierint, esse Matrimonium verum; ipsum tamen non esse indissolubile omnino. Declarat deinde, initum a fidelibus Matrimonium esse verum, omnique in casu indissolubile: quae vtraque declaratio hoc innititur principio, quod nempe infidelium Matrimonium Sacramentum non sit, quum contra constet contractum a fidelibus esse vere et proprie dictum Sacramentum.

Tertium: Eugenius Papa IV haec habet: (4) »causa efficiens Matrimonii regulariter est mutuus consensus per verba de praesenti:« at consensus ille a contrahentibus exprimitur: contrahentes igitur sunt causa efficiens Matrimonii: sed causa efficiens Matrimonii ac minister idem sunt: ergo.

Quartum: nonnulla leguntur in Concilio Tridentino, quae vix, ac ne vix quidem, cum sententia tenente Sacerdotem esse Sacramentum. IIII.

Eecce

ti

(1) Lib. viii. de Syn. Dioec. cap. 12

(3) Cap. Quanto de diuortijs.

(2) Can. viii.

(4) In Decreto Vnionis.